ВИДАВНИЦТВО
НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

До 180-ліття
НПУ імені М.П.Драгоманова

До 25-річчя
кафедри педагогічної творчості

ПЕДАГОГІЧНА ТВОРЧІСТЬ, МАЙСТЕРНІСТЬ, ПРОФЕСІОНАЛІЗМ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ ПІДГОТОВКИ ТА ПЕРЕПІДГОТОВКИ ОСВІТЯНСЬКИХ КАДРІВ

Матеріали
ІІ Всеукраїнської
науково-практичної конференції

25 листопада 2015 р.

Київ 2015

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА
ІНСТИТУТ ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Кафедра педагогічної творчості

До 180-річчя
НПУ імені М.П.Драгоманова

До 25-річчя
кафедри педагогічної творчості

ПЕДАГОГІЧНА ТВОРЧІСТЬ, МАЙСТЕРНІСТЬ, ПРОФЕСІОНАЛІЗМ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ ПІДГОТОВКИ ТА ПЕРЕПІДГОТОВКИ ОСВІТЯНСЬКИХ КАДРІВ

Матеріали
ІІ Всеукраїнської
науково-практичної конференції

25 листопада 2015 р.

Київ
Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова
2015

УДК 37.011.3-051:005.336.5(063)
ББК 74.204.21я431
П 24

Рекомендовано до друку
Вченою радою Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова
(протокол № 6 від 29 жовтня 2015 р.)

Укладачі:
Н. В. Гузій, В. І. Саюк

П 24 Педагогічна творчість, майстерність, професіоналізм: проблеми теорії і практики підготовки та перепідготовки освітянських кадрів : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 25 листопада 2015 року) / уклад. Н. В. Гузій, В. І. Саюк. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. – 205 с.

У збірнику представлені матеріали доповідей учасників конференції – науковців, педагогів-практиків, аспірантів і студентів магістратури з проблеми розвитку педагогічної творчості, майстерності та професіоналізму освітянських кадрів.

Матеріали можуть бути корисними науково-педагогічним працівникам, аспірантам, магістрам, слухачам закладів післядипломної педагогічної освіти, консультантам – усім, хто цікавиться проблемами теорії та практики педагогічної творчості, майстерності та професіоналізму освітянських кадрів.

© Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015
© Автори, 2015
© Н. В. Гузій, В. І. Саюк, 2015

Гузій Н.В.

ПІДГОТОВКА ОСВІТЯНСЬКИХ КАДРІВ ДО ТВОРЧОСТІ, МАЙСТЕРНОСТІ, ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАЦІ ЯК АКМЕОЛОГО-ДИДАСКАЛОГІЧНИЙ ВЕКТОР ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ШКОЛИ

Успіх трансформаційних змін українського суспільства в економіці, науці, культурі безпосередньо залежить від рівня професійної майстерності, компетентності та професіоналізму фахівців, їх готовності до інновацій та виявів творчості у професійній діяльності, здатності знаходити неординарні рішення та створювати високоефективні продукти професійної діяльності. Провідна роль у реалізації цих стратегічних завдань належить працівникам освітньо-виховної сфери, професійна праця яких у сучасних соціально-педагогічних реаліях значно ускладнюється, оскільки оновлюються її цільові, змістові, методичні, технологічні параметри. Відповідно суттєво підвищуються вимоги до педагога як особистості та професіонала, що знайшло концептуальне відображення у положеннях Закону України “Про вищу освіту”, галузевої Концепції розвитку неперервної педагогічної освіти, Педагогічної конституції Європи та ін. Це вимагає поглибленої наукової рефлексії проблеми професійної праці освітянських кадрів та підготовки актуального типу педагога-професіонала як майстра та творця своєї справи як інноваційного вектору розвитку вищої педагогічної школи і водночас сталої традиції світової та вітчизняної освітньої практики.

Наукове вивчення проблематики професійної праці педагога, його професійної творчості та майстерності започатковано цілеспрямованими дидаскалогічними дослідженнями першої чверті ХХ ст. (М.Гармсен, С.Гінзбург, М.Зотін, Р.Кутєпов, Т.Лубенець, М.Мамонтов, Т.Маркар’ян, Г.Прозоров, Я.Чепіга та ін.); поглиблено у розбудованих дидаскалогічних наукових школах 60-80-х рр. (Ф.Н.Гоноболін, І.А.Зязюн, Н.В.Кузьміна, І.П.Раченко, В.О.Сластьонін, Н.М.Тарасевич, Р.І.Хмелюк та ін.); урізноманітнено на усучасненій методологічній та методичній базі у 90-ті рр. та на початку ХХІ ст. (І.Д.Багаєва, Є.С.Барбіна, Л.К.Гребенкіна, М.В.Гриньова, Н.В.Гузій, І.А.Зязюн, Н.В.Кічук, Л.В.Кондрашова, Н.В.Кузьміна, З.Н.Курлянд, М.О.Лазарєв, А.К.Маркова, Л.М.Мітіна, О.М.Пєхота, Л.П.Пуховська, Є.І.Рогов, В.А.Семиченко, С.О.Сисоєва та ін.), зокрема через ствердження педагогічної акмеології як галузі наукових знань (Ю.О.Гагін, О.А.Дубасенюк, Н.В.Кузьміна, А.К.Маркова та ін.). Це дозволило вибудувати систему фундаментальних науково-теоретичних уявлень про сутність, зміст, структурний склад, критеріальну базу й механізми формування базових дидаскалогічних дефініцій *педагогічної майстерності* як багатогранної характеристики продуктивної педагогічної діяльності (Н.В.Кузьміна, О.І.Щербаков, І.А.Зязюн, Ю.М.Кулюткін, В.О.Сластьонін, Ю.П.Азаров, Н.М.Тарасевич, М.В.Кухарєв та ін.); *педагогічної творчості* як особистісних виявів творчої індивідуальності, суб’єктності вчителя, індивідуального стилю його педагогічної діяльності у подоланні стереотипних канонів, формалізованих стандартів педагогічної праці

(В.І.Загвязинський, В.А.Кан-Калик, Н.В.Кічук, М.Д.Никандров, М.М.Поташник, І.П.Раченко, Р.П.Скульський, С.О.Сисоєва та ін.); *педагогічного професіоналізму* і *професійної культури* вчителя як багатогранних комплексних особистісно-діяльнісних характеристик високоякісної праці освітянських кадрів (І.Д.Багаєва, Є.В.Бондаревська, Л.К.Гребенкіна, В.М.Гриньова, Н.В.Гузій, Б.А.Дьяченко, І.Ф.Ісаєв, В.В.Радул, Т.І.Руднєва, І.С.Якіманська та ін.).

Разом із тим, повноцінна екстраполяція означених інноваційних здобутків науково-педагогічної думки у модернізацію системи підготовки та перепідготовки освітянських кадрів гальмується недостатньою готовністю управлінських структур та навчальних підрозділів до продуктивної реалізації наявного потенціалу дидаскалогічної теорії та практичного досвіду її викладання у ВНЗ педагогічного профілю, що часто призводить до суб'єктивістських рішень й фактів необґрунтованого вилучення нормативних дидаскалогічних навчальних дисциплін з педагогічної творчості, майстерності, інноваційних технологій із освітньо-професійних програм стандартів та навчальних планів підготовки педагогічних працівників (або суттєве зменшення обсягів годин їх вивчення), їх підміну спецкурсами фахового спрямування і тим засвідчують панування у масовій педагогічній свідомості "гіпертрофованого функціоналізму" (В.О.Сластьонін) як теоретичної, так і практичної підготовки студентів, передусім зорієнтованого на підготовку вчителя-предметника як транслятора наукових знань, який керується у своїй праці гаслами "Знай свій предмет і викладай його зрозуміло!", а також "Знай методику викладання свого предмета та дотримуйся її неухильно!". Тим самим можна констатувати наявність протиріч між досить високим рівнем науково-методичних розробок в галузі сучасної дидаскалогії та педагогічної акмеології, наявним позитивним досвідом їх реалізації у практиці роботи педагогічних ВНЗ та недостатнім використанням зазначених здобутків у масовій практиці педагогічної освіти; між розширенням прав та повноважень адміністративних структур ВНЗ педагогічного профілю та недостатньою їх готовністю до продуктивного використання сучасних досягнень дидаскалогічної та акмеологічної наукової думки; між розвитком теоретичних уявлень про цілісність педагогічних об'єктів та поелементним характером вузівського навчально-виховного процесу та ін.

Для вироблення обгрунтованої наукової платформи подолання зазначених недоліків та протиріч важливо виокремити актуальні пріоритети подальшого інноваційного розвитку педагогічної освіти та проаналізувати роль та специфічні можливості дидаскалогічної й акмеологічної підготовки студентів та слухачів ВНЗ педагогічного профілю у їх реалізації.

Феноменологія дидаскалогічної освіти насамперед визначається тим, що для назв дидаскалогічних дисциплін використовуються різноманітні дефініції, які "символізують" та з різних поглядів розкривають високу якість і продуктивність педагогічної праці, а саме педагогічна майстерність, педагогічна творчість, педагогічна культура, педагогічна (творча) індивідуальність вчителя, педагогічна техніка та ін. Це унікальне явище способу позначення

дидаскалогічних дисциплін та їх багатотермінологічності достатньо аргументовано пояснює Є.С.Барбіна тим, що запити педагогічної практики значно випереджають можливості сучасної наукової теорії осмислити та асимілювати відповідні явища, і тому такі різні поняття та адекватні їм педагогічні стратегії "підводяться" під якісно тотожну об'єктивну реальність – професійно-педагогічну працю вчителя-вихователя. Відмінності ж цих окремих теоретичних і практичних систем дослідниця вбачає у суто номінальному виділенні різних системоутворювальних факторів, що супроводжується певними несуттєвими зміщеннями смислових та ціннісних аспектів, звуженням або розширенням окремих змістових компонентів [2, с. 251]. До того ж використання оригінальної термінології запобігає їх дублюванню, об'єктивно відображає плюралізм розвитку дидаскалогічної думки та створює її понятійний тезаурус, розширюючи грані пізнання багатоаспектної педагогічної праці. Водночас така багатозначність ускладнює процес упорядкування дисциплін дидаскалогічної підготовки, заважає вивченню їх родових сутнісних якостей, гальмує розвиток власної теорії і методики цього напряму професійно-педагогічної підготовки.

Спроба узагальнити результати існуючих дидскалочніих досліджень показала, що уведення в систему професійно-педагогічної підготовки курсу "Основи педагогічної майстерності" не просто розширило та поглибило педагогічний цикл дисциплін, а й становило своєрідну альтернативу предметно-центрованій педагогічній освіті, її когнітивістській моделі , оскільки дало змогу поставити в центр уваги особистість студента та цілеспрямовано впливати на її розвиток, орієнтувати майбутнього педагога на постійний саморозвиток і самовдосконалення [1, с. 45, 103]. Завдяки цьому курсу забезпечується можливість такої організації професійно-педагогічної підготовки, яка не просто декларує, а й реально розв'язує завдання особистісного розвитку майбутнього вчителя, індивідуалізації навчального процесу, спрямовує студентів на оволодіння системою засобів самоорганізації власної педагогічної діяльності [2, с. 42], послідовно готує їх до педагогічної практики та надає дієву допомогу в розвитку педагогічної позиції [там само, с. 42, 111].

Базова відмінність дидаскалогічних навчальних курсів серед інших психолого-педагогічних дисциплін визначається насамперед їх *особливою предметністю та цільовими орієнтаціями* – їх мета і результат становлять не лише прирощення конкретних знань і умінь, а й виникнення при цьому особистісних і діяльнісних новоутворень. Як зазначає Н.М.Тарасевич, унікальність курсу основ педагогічної майстерності, якому не було аналогів у вітчизняній освітній практиці, полягає у створенні цілісного підходу до особистості вчителя, оскільки навчання майбутнього педагога основам професійної діяльності поряд із засвоєнням знань про неї, вмінь її аналізувати, передбачає і розвиток особистісних засобів, сприяє формуванню професійної позиції, нарощуванню творчого потенціалу студентів [5, с. 73].

Така специфічна предметність забезпечує широкий вихід дидаскалогічних дисциплін в особистісний простір студентів і перетворює їх у

такий спосіб на *дієвий засіб професійного виховання майбутнього педагога,* оскільки, за висновками дослідників, містить унікальні можливості для формування педагогічної свідомості (О.С.Цокур) і самосвідомості (Л.В.Римар), педагогічного покликання (Л.М.Ахмедзянова), авторитету (І.П.Андріаді) і педагогічної культури (В.М.Гриньова), творчої активності (О.М.Полякова) і творчої індивідуальності (О.М.Пєхота, Л.О.Мільто), професійної спрямованості педагогічного мислення і ціле-мотиваційної сфери (Є.С.Барбіна), етичної підготовки (Л.Л.Хоружа), готовності до реалізації цілісного педагогічного процесу (В.А.Семиченко), до виховної діяльності (О.А.Дубасенюк), до розвитку творчих можливостей учнів (С.О.Сисоєва), тобто впливає на цілісний розвиток особистісних якостей учителя, а не лише на заповнення прогалин у його підготовці (Н.М.Тарасевич). Курс "Основи педагогічної майстерності/творчості" вважається чи не єдиним серед циклу психолого-педагогічних дисциплін, що *безпосередньо зорієнтований на професійний розвиток і саморозвиток* майбутнього вчителя, індивідуалізацію та персоналізацію його підготовки, прямо розкриває перед студентами зміст педагогічної праці, дозволяє їм вибудовувати професійний "Я-образ" та оволодівати засобами професійного зростання, активно сприяє підвищенню рівня творчого професійного мислення, розвитку гуманістичної спрямованості, гнучкості та пластичності цих процесів [1; 3; 5].

Особливої значущості дидаскалогічні дисципліни набувають як потенційний і реальний засіб забезпечення *цілісності* професійно-педагогічної підготовки, поширення *інтегративних* тенденцій в її змісті та формоутворенні, оскільки такі предмети не лише поглиблюють та розширюють традиційний пласт педагогічних знань, а й є "узагальнюючими" дисциплінами, тобто такими, які "здатні збагачувати синтез, інтеграцію окремих елементів у цілісну систему" (М.М.Нечаєв), а також відроджувати цілісність професійної підготовки на процесуальному та результативному рівнях [1, с. 4]. У руслі концепції цілісності професійної підготовки вчителів, на думку В.А.Семиченко, курс "Основи педагогічної майстерності" виконує функцію відновлення вихідної (предметної) форми професійної діяльності в навчально-виховному процесі вищого навчального закладу, оскільки на професійних моделях студенти вчаться розв'язувати професійні задачі, оволодівають прийомами педагогічного аналізу [4, с. 38].

Методологічні функції педагогічної майстерності в системі підготовки вчителя *як фактора її інтеграції* глибоко розкриті в концепції Є.С.Барбіної. За твердженнями автора, завдяки педагогічній майстерності у процес професійної підготовки в наочній формі імпліцитно вноситься парадигматичний підхід сучасної наукової методології: робота зі складними структурними об'єктами, ознайомлення з системними властивостями цих об'єктів, формування елементів системного мислення. Тому цей курс підвищує можливості всіх інших психолого-педагогічних, методичних і спеціальних предметів відображати зміст професійної праці педагога, допомагає засвоювати знання та уміння, що не актуалізуються іншими дисциплінами [1, с. 54], сприяє виділенню зв'язків між цими знаннями та уміннями, які (а не самі знання та уміння) стають

спеціальними об’єктами засвоєння. Студент на заняттях з педагогічної майстерності та творчості стикається з більш реальними, а не абстрактними проблемами професійної діяльності, і в нього формується потреба в узагальненому розумінні її сутності, розвивається здатність до синтезу знань, відбувається їх інтеграція з метою підвищення ефективності і якості педагогічної діяльності [2, с. 245-246].

Виходячи з наведених особливостей, дидаскалогічні навчальні курси, як і самі ідеї педагогічної майстерності, творчості, культури та ін., вдало синтезують окремі напрями професійної підготовки майбутнього вчителя, доповнюють її традиційний зміст, виступаючи водночас і засобом вдосконалення, і умовою системного засвоєння комплексу професійно-педагогічних знань, умінь та навичок, і стимулом професійного і особистісного розвитку. Під час спеціально проведених досліджень феноменології викладання основ педагогічної майстерності в системі неперервної педагогічної освіти Є.С.Барбіною встановлено, що впровадження такого курсу виявилося вдалою спробою здійснити множинну інтеграцію змісту, процедур та смислів професійно-педагогічної підготовки у вищих педагогічних закладах, не дублюючи традиційних навчальних дисциплін (теорію педагогіки, психологію, методику виховної роботи та ін.). Інтегративні властивості курсу “Основи педагогічної майстерності” визначають й інші дослідники, зокрема Л.О.Хомич вважає його технологічним фундаментом професійно-педагогічної підготовки [6, с. 133], а О.А.Дубасенюк підкреслює, що педагогічна майстерність найбільше сприяє поєднанню теоретичних знань з практичними уміннями, психологічних знань – з педагогічними [3, с. 38].

Отже, феноменологія дидаскалогічної освіти, її акмеологічна спрямованість в цілісній підготовці актуального типу педагога-професіонала, майстра, творця визначається її *унікальними* і *різноманітними* можливостями, сутність яких полягає у трансформації дидактичних проекцій розроблених науково обґрунтованих ідеалізованих конструкцій високоякісної педагогічної праці на процес професійно-педагогічної підготовки у вигляді навчальних дисциплін та способів їх вивчення, об’єктивованих певними дефініціями як детермінантами та наскрізними системоутворюючими факторами, за допомогою яких у свідомості і діяльності студентів моделюються методологічні та теоретичні, методичні та практичні аспекти таких еталонних зразків і стандартів. При цьому варто підтримати думку Є.С.Барбіної, про те, що фактично будь-яка *продуктивна* (доповнено нами. – Н.Г.*)* ідея може виступати як системоутворювальна, якщо вона послідовно, педагогічно грамотно й технологічно опрацьовано включається до навчального процесу [1, с. 69].

Разом із тим проведені дослідження вказують на те, що поряд із широковідомими і більш традиційними назвами й поняттями педагогічної майстерності, творчості, культури, техніки до наукового обігу останнім часом активно залучаються і інші, зокрема параметр професіоналізму, а також інтенсивно стверджуються аналогічні спеціальні галузі науково-педагогічного знання – дидаскалогії, педагогічної акмеології, до понятійного апарату яких

включено всі проаналізовані дефініції на позначення високопродуктивної праці освітянських кадрів.

Література

1. Барбина Е.С. Формирование педагогического мастерства в системе непрерывного педагогического образования /Е.С.Барбина. – К. : Высш. шк., 1998. – 153 с.
2. Барбина Е.С., Семиченко В.А. Идеи интеграции, системности и целосности в теории и практике высшей школы: Учеб.-метод. пособие /Е.С.Барбина. – К. : Полиграфкнига, 1996. – 261 с.
3. Дубасенюк О.А. Формування основ продуктивної виховної діяльності майбутніх учителів /О.А.Дубасенюк // Професійна підготовка майбутнього вчителя до педагогічної діяльності. – Житомир: ЖДПУ, 2003. – С. 3-77.
4. Семиченко В.А. Концепция целостности и ее реализация в профессиональной подготовке будущих учителей /В.А.Семиченко : Автореф. дис. … д-ра психол. наук: 19.00.07 / КГПИ им. М.Горького. – К., 1992. – 46 с.
5. Тарасевич Н.Н. Обретение педагогического мастерства /Н.Н.Тарасевич // Сов. педагогика. – 1990. – № 11. – С. 73-79.
6. Хомич Л.О. Професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів /Л.О.Хомич. – К. : Магістр-S, 1998. – 200 с.
7. Про затвердження галузевої Концепції розвитку неперервної ..www.kadrovik.ua/content/pro-zatverdzhennya-galuzevoyi-konc.

Сидоренко В.В.

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ЯК АКМЕОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН

В умовах цивілізаційно-історичних та освітніх викликів XXI століття учитель *живе й працює в режимі акме*, виступаючи активним суб'єктом власного професійно-особистісного самовдосконалення й самотрансценденції. Його професійний розвиток становить неперервний процес прогресивного й гуманістичного формування особистості, яка прагне підняти себе до рівня вершинних професійних еталонів, що здійснюється в саморозвитку й самореалізації, у професійній діяльності й взаємодіях (Л.В. Абдаліна, О.М. Вержицька). Професійно-особистісне зростання педагогапередбачає цілісне, результативне перетворення компетентнісного (соціального, професійного, особистісного) досвіду шляхом подолання протиріч у професійно-діяльнісній та індивідуально-особистісній сферах, індивідуально-творче транспозиціонування набутих знань, умінь, навичок у практичній площині, вироблення нової якості професійно-педагогічної дії тощо. Вершиною професійно-особистісного становлення, формування й удосконалення вчителя є досягнення ним найвищого рівня – педагогічної майстерності, акмепрофесіоналізму.

Дослідження педагогічної майстерності як складного поліфункціонального феномену має здійснюватись *із системних акме-синергетичних позицій,* шляхом вивчення його як акмеологічної наукової категорії, пролонгованого неперервного процесу й акмеологічно спроектованого й досягнутого вчителем протягом життя високого професійного-особистісного результату (акме-вершини).

Акмеологічний феномен – це, по-перше, конкретні прояви людини як

ЗМІСТ

ПЕДАГОГІЧНА ТВОРЧІСТЬ, МАЙСТЕРНІСТЬ, ПРОФЕСІОНАЛІЗМ – ФУНДАМЕНТАЛЬНІ АКМЕ-СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ТА ПЕРЕПІДГОТОВКИ ОСВІТЯНСЬКИХ КАДРІВ

Вознюк О.В. Розвиток людини як креативної особистості 3
*Сегеда Н.А. А*кмеологічні критерії концептуалізації якості професійної педагогічної освіти 6
Гузій Н.В. Підготовка освітянських кадрів до творчості, майстерності, професіоналізму педагогічної праці як акмеолого-дидаскалогічний вектор інноваційного розвитку вищої педагогічної школи 9
Сидоренко В.В. Педагогічна майстерність учителя як акмеологічний феномен 14
Кондрашова Л.В. Подготовка учителя-профессионала к здоровьесберегающему обучению учащихся в условиях университетского образования 19
Гриньова М.В. Саморегуляція як основа психічного самовигорання вчителя 21
Дубасенюк О.А. Особливості розвитку креативного мислення у майбутніх учителів 27
Лазарєв М.О. Професійно-творча самореалізація майбутнього педагога в евристичній освіті 30
Козир А.В. Професійна майстерність майбутніх викладачів мистецьких дисциплін в акмеологічному контексті 33
Артюшина М.В. Професійна майстерність педагогів професійно-технічних навчальних закладів у розвитку критичного мислення учнів 37
Гнезділова К.М. Інновації у професійній підготовці майбутніх викладачів вищої школи 40
Долженков О.О. Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів магістратури за допомогою сучасних педагогічних технологій 42

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ, ТВОРЧОСТІ, ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ

Бондаренко О.В., Зеленкова Н.І. Самоосвіта майбутнього фахівця як показник рівня професіоналізму 46
Воскобойнікова Г.Л., Донець І.О., Міненок А.О., Притулик Н.В. Самоосвіта майбутнього учителя початкової школи як складова професійного саморозвитку *48*
Гаврилюк С.М. Педагогічна творчість – невід'ємна складова професіоналізму вихователя 50
ГордійчуК О.Є., Богачук М.П. Змістовий аспект поняття «Професійно-педагогічне спілкування» 53

Греб М.М. Реалізація проблемного підходу в процесі вивчення лексикології і фразеології української мови майбутніми вчителями початкової школи 55
Грибач Л.Б. Процес накопичення емоційно-асоціативних вражень – крок до розвитку творчої особистості дитини 58
Демченко Н.М. Інформаційна компетентність сучасного фахівця 60
Лютко О.М. Протиріччя у сприйнятті загальних якостей професіонала 63
Масич С.Ю. Проблема визначення структури діяльності викладача вищого навчального закладу 66
Маслов Р.В. Теоретико-методологічні підходи до визначення поняття «Оздоровча компетентність» 68
Мільто Л.О. Професійна майстерність учителя в педагогічної концепції І. Зязюна 71
Мосейчук А.Р. Дослідницька діяльність студентів медичного коледжу: теоретичний аспект 74
Рашковська І.В. Проблема розвитку творчого потенціалу вчителя в сучасній науковій літературі 75
Ревенчук І.А., Чуприна А.С., Шатовська Т.Б. Задачи андрагогики в системе последипломного образования 77
Собко Р.М., Собко Т.Б. Проблеми мотивації вчителя до педагогічної творчості 79
Сойчук Р.Л. Використання особистісно орієнтованого підходу у вихованні національного самоствердження особистості 81
Щебликіна Т.А. Моніторинг сформованості досвіду творчої діяльності в майбутніх учителів гуманітарних дисциплін 83

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД КРЕАТИВНО-ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА

Адаменко О.О. Підготовка майбутнього викладача математики до використання технологій педагогічної освіти 87
Армейський О.С. Педагогічна практика в системі формування правової компетентності вчителів технологій в умовах післядипломної освіти ... 89
Білоцерковець М.А. Застосування теоретичних знань в евристичних професійних ситуаціях 92
Вієвська М.Г. Ігрові педагогічні технології як умова формування соціальної відповідальності у майбутніх менеджерів з економіки в процесі їх фахової підготовки 95
Глінчук Ю.О. Умови формування компетентності із охорони праців галузі у студентів педагогічних спеціальностей 97
Демченко І.В. Використання в Канаді Інтернет-планшету I-Pad для сприяння розвитку креативності майбутніх учителів 99
Донченко О.С. Розвиток креативності майбутніх вихователів дошкільного навчального закладу засобами арт-терапії 101

Зайцева І.О. Дидактичні умови застосування дистанційної форми навчання при підготовці майбутніх фахівців 103
Кочина В.В. Використання інтерактивних форм і методів у формуванні культури професійного спілкування майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі 106
Плотницька О.В. Актуалізація художньо-творчого потенціалу як невід'ємна частина професійної підготовки фахівців музичного напряму..... 109
Попадич О.О. Інформаційна та правова культура студента вищого навчального закладу у професійному розвитку особистості майбутнього педагога комп'ютерної галузі 111
Предик А.А., Шородок К.В. Умови ефективного засвоєння учнями початкових класів прийомів логічного мислення у процесі навчання природознавства 113
Рехліцька А.Є. Вплив художньої культури на формування світогляду вчителя хореографії..... 116
Усенко Н.М. Фінальні освітні продукти як результат евристично-пізнавальної діяльності старшокласників..... 117

ПРОБЛЕМИ МАЙСТЕРНОСТІ, ТВОРЧОСТІ, ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ У РУСЛІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇУ СВІТОВИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

Антоненко О.В. Особливості організації професійної підготовки вчителів іноземних мов у Чеській республіці 121
Гораш К.В. Формування інноваційного мислення у студентів педагогічних вищих навчальних закладів 124
Кляп М.І. Педагогічна майстерність викладача вищого навчального закладу як передумова підвищення його мобільності 126
Кондрашов М.М., Зикіна К.Г. Подієво-рольова ситуація як механізм управління процесом формування професіоналізму майбутніх учителів 129
Купчик Л.Є. Вплив багатомовності на освіту та професію педагога (з досвіду німецькомовних країн)..... 131
Лунгу Л.В. Формування інтелектуальної ініціативи майбутніх учителів: з досвіду вищої освіти США..... 133
Масич В.В. Творча діяльність студентів як засіб ефективної підготовки майбутніх фахівців..... 134
Мельник Н.І. Іншомовна освіта як умова професіоналізації педагогів у країнах Європи: Європейська кваліфікаційна рамка..... 136
Павлович Ю.П. Основні напрями реформування ранньої шкільної іншомовної освіти в Словаччині..... 138
Постоян Т.Г. Асертивність у контексті формування професійно значущих якостей менеджерів освіти 140

Сачук Ю.Є. Особистісні якості майбутнього учителя інформатики як запорука формування соціально-професійної мобільності..... 142
Середа І.В. Особливості підготовки філологів-магістрів в Україні та світі..... 144
Староста В.І., Лані З.І. Розвиток комунікативних якостей у майбутніх учителів початкових класів..... 147
Хатунцева С.М. Проблема педагогічних бар'єрів в процесі формування у майбутніх учителів готовності до самовдосконалення.. 149
Цибуляк Н.Ю. Розвиток професійної спостережливості майбутнього вихователя днз у контексті становлення його професіоналізму..... 152
Шандиба О.В. Педагогічна майстерність викладачів у системі післядипломної підготовки кадрів вищої кваліфікації для інноваційної діяльності в промисловості..... 154
Шевцова Г.Г. Проблема самореалізації вчителя початкових класів у контексті розв'язання завдань морального виховання..... 155
Шиманович І.В. Проблема формування потреби в професійному самовихованні у руслі модернізації підготовки педагогічних кадрів ... 159
Щербина І.Ю. Готовність майбутніх учителів до здоров'язберігаючого навчання учнів як складова професіоналізму 162
Ящук О.В. Цінності сучасного академічного співтовариства – підвалини формування професійної культури майбутнього медичного фахівця... 165

ПЕДАГОГІЧНЕ ДОРАДНИЦТВО У ВІТЧИЗНЯНОМУ ТА ЗАРУБІЖНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ

Гузій Н.В. Педагогічне дорадництво як інноваційний напрям магістерської підготовки фахівців у вищій школі..... 167
Калюжна Т.Г. Технологія дорадницького супроводу професійної підготовки педагогів 170
Конопельцева О.Г. Теоретичні погляди та практика сімейного виховання в часи середньовічної Франції 173
Маріуц І.О. Особливості професійної діяльності освітніх консультантів у Румунії..... 175
Марфинець Н.В. Педагогічна та краєзнавча діяльність О. Маркуша (1891-1971)..... 177
Мозгова Л.А. Підготовка вчителів до науково-методичної діяльності . 180
Нікула Н.В. Методична креативність майбутніх учителів початкових класів..... 183
Олійник О.В. Педагогічна співпраця сім'ї та школи у формуванні господарської культури дітей 186
Остапенко А.С. Педагогічна практика як фактор розвитку методичної компетентності учителя в умовах післядипломної педагогічної освіти 188
Саюк В.І. Сутність і зміст консультаційних послуг у галузі освіти 191
Щербина Д.В. Дорадник освітньої сфери: зміст діяльності..... 193
Зміст..... *196*